Рік видання IX.

№ 70 (926).

СУБОТА

15 ЧЕРВНЯ

1968 року

Ціна 2 коп.

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Молодий комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Контроль

ім. Н. К. Крупської

ОУНБ ім. Д. І. Чижевського

УКАЗ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

про нагородження республіканської газети „Радянська Україна“ орденом Леніна

За великі заслуги в комуністичному вихованні трудящих Української РСР, мобілізації їх на виконання завдань господарського та культурного будівництва і в зв'язку з 50-річчям з дня виходу першого номера нагородити **республіканську газету «Радянська Україна»** орденом **Леніна.**

Голова Президії Верховної Ради СРСР
М. ПІДГОРНИЙ.

Секретар Президії Верховної Ради СРСР
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
14 червня 1968 р.

ВОВКА З ВЛАСІВКИ,

АБО НА КОМУ ТРИМАЄТЬСЯ СВІТ

ЦЯ РОЗПОВІДЬ — ПРО ПОСЛІДОВНИКІВ ЮВІЛЕЙНОГО ЗМАГАННЯ РОБІТНИКІВ КРЕМГЕСА

ВОНО, ЗВИЧАЙНО, НЕ МОРЕ, оце водоймище поперед заводської площі. Вода аж гаряча. Та й не скупаєшся, бо й мілко, і плесо якесь жовтувате.

Та справжнє море — поряд. Ось там, за греблею. Широке. Синє. І хай не знали його береги велетенських припливів і відпливів, хай не бачив на ньому Вовка білосніжних океанських кораблів — воно все-таки море, яке має силу кликати до себе, сповнювати твою душу якоюсь нестримною стихією, свіжістю, бажанням струсити з себе окалину.

І хоч немає ще у Вовки моторного човна, щоб ото розітнути ним спокійне поплескування та шурхіт хвильових гребінчиків і добратися до синіючого узгір'я на лівому березі; хоч не стояв десь аж біля Ревівки Вовка на зеленому крутому березі з гарним дівчиськом, захоплюючись білосніжною дорогою, що залишає по собі швидколетючий «Метеор», — Вовці хороше, Вовці добре, що поряд з багатотонними кранами, з цими величезними гаками, перед дивовижним сплетінням сталевих каркасів панелей, гуркотом і постійним заводським залізним гомоном — ось ця морська голубінь, білі пароплави, весь спокійний трудівник Дніпро. Що поруч — два символи: фіолетові зблиски електрозварки і вигнуте крило заклопотаної чайки...

І для самого Вовки зовсім не дивно, що йому, як і його ровесникам з Власівської школи, романтика починалася не десь у казахстанських степах під палючим сонцем, або в евенкійській Турі, а тут, відразу за греблею Кременчуцької ГЕС, у Власівці — на «ЗБК», як називають кремгесівці завод залізобетонних конструкцій і виробів.

— Ви ж знаєте, куди наша продукція йде? — не то стверджувала, не то запитала мене метка, всюдисуща, всезнаюча Валентина Онищук, ватажок заводських комсомольців. Більше всього вона не допускала, що я можу не знати адреси, на які йдуть витвори рук Валентининих друзів.

Вже після всього, коли ми обходили майже всі цехи заводу, і я вислухав і повні й неповні, цікаві і звичайні розповіді про діла, про життя молодих заводчан, коли наша редакційна машина вже підкотила до прохідної, Валентина «загітувала» піднятися знову на третій поверх інженерного корпусу лише за тим, щоб подивитися карту-схему, на якій проміннями розходилися від Кремгеса — «ЗБК», як від сонця, різнокольорові стрічки. До Цілиноградa — там будується лінія електропередач, до Сиктивкара — там будується ТЕЦ, до Кемської ГЕС, Ленінграда, Москви, Волгограда, Ставрополя, Бурштинської ДРЕС, Копотопа, Канева...

А перед цим Валентина провела мене до бригади Олександра Алексеєва. І мені довелося переконатися — не тільки за тим, щоб я познайомився з переможцями ювілейного змагання, яким нещодавно вручено перехідний вимпел, а й щоб показати (і, можливо, це було головним) величезні багатотонні панелі ПНС-1, які завод відправляє на комсомольську будову — в Тольятті, Волзькому автомобільному заводові.

«ЗБК» — комсомольська будова, «ЗБК» — лінії високовольтних передач десь в Зауралліі... Ось це Вовчина романтика, ось це гордість. А ще гордість од того, що Вовка в цьому безмежно високому, безмежно громіздкому цеху, серед гір металу — мала крупинка. Але крупинка, яка добре знає, що вона тут володар.

(Закінчення на 2-й стор.).

На фото: кращий молодий арматурник, переможець ювілейного змагання Володимир ТКАЧЕНКО (в центрі) з шефами заводу — секретарем комсомольської організації колгоспу імені Котовського Анатолієм СТЕЦУНОВИМ (справа) та начальником «Комсомольського прожектора» з цієї ж артілі Миколою ЛІСОВИМ на передзаводській площі.

Фото А. ШАМАЛИ.

ФАКЕЛ СТАРТУЄ В ХЕЛЬСІНКІ

МОСКВА. Факельний вогонь IX Всесвітнього фестивалю молоді і студентів «За солідарність, мир і дружбу» буде доставлений у Софію мотоестафетою «Фестиваль». Вона стартує 9 липня в Хельсінкі, місті попереднього свята юності планети.

Естафета перейде кордон Фінляндії та СРСР, пройде по шляхах Радянського Союзу, Польщі, НДР, Австрії, Угорщини і фінішує 28 липня в столиці Болгарії.

Про це було повідомлено на конференції з питаннях організації мотоестафети.

(ТАРС).

Адреса—03

...У диспетчерській — короткочасна тиша. І раптом знову відлуння телефонного дзвінка. І голос чергової Марії Бурцевої:

— Станція швидкої допомоги слухає.

А в телефонній трубці:

— У нас нещастя... Чуєте?.. Чоловік гине...

— Адреса?

— Клинцівська, 185. Тут... в каналізаційній ямі, працював робітник. І йому стало погано...

— Вас зрозуміла...

І одразу:

— П'ята, п'ята! На виїзд. Клинцівська, 185. Небезпека з робітником каналізаційної станції...

Не промайнуло й трьох хвилин, як біласта автомашина вже була в дорозі. Рятувати людину їхала лікар Зоя Ткачук.

Ось і Клинцівська. На тротуарі гурт людей. Коротке запитання лікаря:

— Де?

— Он, в трубі. Потрібні пожежники, щоб витягти його звідти. Мабуть, отруївся газами.

Хвиля на роздуми. І лікар Зоя Ткачук вже біля потерпілого. Одразу збагнула: кисневa нестача. Бо й у самої несамовитий шум у вухах, самій важко дихати. Схилилась над робітником, підняла його... Ще одне зусилля — і вже потерпілий на чистому повітрі...

Автомашина мчить до лікарні. А з мініатюрного гучномовця:

— Рубін-5, Рубін-5, як справи?

— Порядок. В каналізаційній — скупчення шкідливих газів. Туди потрапив робітник. Тепер вже все гаразд. Рубін-5 вільний. Куди їхати?

— За два квартали од вас небезпека з молодою матір'ю...

Зоя Ткачук повернулася на станцію через годину після закінчення її зміни. Головний лікар Олександр Миколайович Скляренко бідкався:

— Як же це отак? Ви ж могли там теж зостатись... В таких випадках, перш за все, його повинна рятувати інша служба, потім вже...

— За кілька метрів я бачила його тіло. І чоловік вже не дихав. Коли б його витягли знідтіль пожежники, то...

А в диспетчерській знову:

— Рубін-4, на Балашівку... Друга спеціальна, стати на чергу!..

Олександр Миколайович дещо вгамовується і вже до мене:

— Тепер влаштую для вас зустріч. Пропоную санітарку, фельдшера і лікаря.

На якусь мить замислюється і потім конкретно:

— Лікар Людмила Бузько, фельдшер Тамара Лесняк, санітарка Катерина Мікульчина. Всі три — комсомолки.

(Закінчення на 2-й стор.).

ЗАВТРА наша країна відзначає День медичного працівника. Свято медиків — данина шани, яку складають люди охоронцям здоров'я, всім тим, хто піклується, щоб хвороби все менше й менше навідувалися до нас.

Радянський Союз — перша в світі країна, де охорона здоров'я трудящих стала державною справою. За п'ятдесят років це дало чудові плоди: ліквідовано цілий ряд інфекційних захворювань, у нас найнижча в світі дитяча смертність, громадяни СРСР мають найдовшу тривалість життя.

Подаємо дві розповіді про медичних працівників Кіровоградщини.

ЗАПИСИ З БЛОКНОТА

ГОТУЮСЬ ДО БЕСІДИ з молодими медпрацівниками. Має бути розмова про ті перетворення, що сталися за роки Радянської влади. Найбільше, звісно, говоритиму про медичне обслуговування трудящих. Гортаю пожовклі сторінки давніх книжок, перечитую газетні матеріали. І в блокноті з'являються записи до майбутньої лекції.

«...В колишньому Єлисаветградському повіті на 22 тисячі чоловік був один лікар.

...Середній вік людини — 35 літ.

...Кожна третя дитина помирає, не доживши до року».

Згадую слова своїх педагогів, у пам'яті — зустрічі з вченими. І знову запис:

«...Шістдесяті роки. Середній вік людини 70 літ.

Дитяча смертність порівняно з 1913 роком зменшилась у 10 разів, а в Олександрійському, Кіровоградському та Новомиргородському районах різниця ще помітніша — в 20 разів...»

«...33 мільйони карбованців — це кошти, асигновані на медичне обслуговування трудящих області на рік. Це 29 процентів річного бюджету Кіровоградщини».

І ще одна цифра: 10 тисяч медпрацівників. Серед них — четверта частина молодих спеціалістів.

Знаю, мої ровесники вчаться в старших своїх колег. Я записую в блокноті імена наших знаменитих земляків. Д. І. Панченко — головний невропатолог Міністерства охорони здоров'я УРСР, професор, І. Д. Шевченко — головний онколог Міністерства охорони здоров'я УРСР, заслужені лікарі республіки В. Д. Савченко, В. М. Опара, Т. І. Пархоменко, Д. Д. Гетьманець, В. І. Абакумова — це ті люди, які передали нам естафету, навчили, якою дорогою нам іти, як стояти на варті здоров'я людини-трудівника.

Здобувши неабиякі теоретичні знання в навчальних закладах, доповнюючи їх досвідом старших своїх колег, вступають у двобій з хворобами лікар з Олександрії Анатолій Кохан, завідуючий Сабатинівською сільською лікарнею Ульяновського району Віктор Шевченко, випускниці Олександрійського медичного училища, медсестри обласного дитячого протитуберкульозного санаторію Наташа Васильченко та Люда Терентьєва...

Серед 815 медичних працівників обласної лікарні — 135 комсомольців.

І ще запис: «...130 комсомольців — це та кількість медпрацівників, що працювала в Єлисаветградському повіті до революції...».

А тепер мої однолітки подають щоденну допомогу сотням хворих, ведуть профілактичну роботу серед населення, виїжджають або вилітають в складі загону санітарної авіації, що створений при обласній лікарні, у найдальші куточки області.

Так, на варті найдивовижніших барв життя степовика є кому стояти.

Ю. МОСКАЛЕНКО,
секретар комсомольської організації обласної лікарні.

ЧЕКАЄМО БАГАТИХ ОБЖИНКІВ

МЕНЕ ВІТАЛИ з перемогою. Дарували гостинці. Я знав: то не лише мені — всій комсомольсько-молодіжній бригаді. Бо зібрати урожай на 338 гектарах — це ще не вся широчінь успіху. Головне — мати багаті гектари. І, звісно, в тому, що я за 17 днів намолотив 8278 центнерів зерна, заслуга і всього колективу бригади. Це вони, наші орачі й сівачі, кожен механізатор, шофер, що обслуговували мій агрегат, допомогли мені стати на найвищий східець серед усіх молодих комбайнерів Кіровоградщини. А ще я став володарем кришталевої вази — приза обласної комсомольської газети «Молодий комунар». Мені вручили пам'ятний ювілейний вимпел — вимпел року, в якому Вітчизна відзначала свій 50-річний ювілей.

А нині знову рік ювілейний, рік нашого комсомольського свята. Його, безумовно, теж стрінемо, як годиться справжнім хліборобам.

Мої хлопці з надією, що обжинки будуть багатими. Лише в нашій третій бригаді близько 800 гектарів зернових. Є сподівання зібрати на гектарі по 25—27 центнерів пшениці, ячменю. Сорти пшениці у нас високоврожайні — «безоста-1», «миронівська-808».

Ось-ось заквітує колос. А ми, комбайнери, вже готові вивести свої машини в степ. Добре полагодив комбайна Іван Ткаченко, оновлений і мій самохідний. Вивірений в русі, він стоїть на майданчику готовності. Я ж зі своїм помічником Анатолієм Дубиною взялись удосконалювати транспортер комбайна, лагодимо причіпні візки...

А на 300-гектарній площі, де за два тижні сподіваюся зібрати зернові, тужавіє колос. Видно вже, що обжинки таки будуть багатими. І ми чекаємо їх.

Іван ЧАБАН,
комбайнер колгоспу «Дружба» Новоукраїнського району.

На фото: помічник бригадира тракторної бригади Віктор Бакун і комбайнер Іван Чабан (ліворуч).
Фото В. КОВПАКА.

ВОВКА З ВЛАСІВКИ,

АБО НА КОМУ ТРИМАЄТЬСЯ СВІТ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

КОЛИ Б до цієї розповіді та треба була присвята, я написав би: «Вовці — ювілярові». Якраз рік тому, в один з отаких гарячих літніх днів його високість Володимира Ткаченка, випускника Власівської школи приймали арматурником у цех № 2.

Свято Вовці запам'яталося. І, можливо, не своєю пишністю чи гучністю, а тим, що в той день Вовка відчув, як лягла на його плечі якась тверда ноша, від якої не присів Вовка, не нагнув голови, а тільки сміливіше міг дивитися у вічі робітникам, твердіше ступати по землі.

— Ви повинні берегти кращі робітничі традиції, — звертався до новачків парторг полігону Харламній Захарович Чорний.

— Вам — наше материнське напуття. Любіть працю, любіть людей, — закликала сердечно інженер-технолог Ніна Сидорівна Войнюш...

Точно зараз Вовка не пам'ятає тих слів, але приблизно в цьому «ключі» були настанови старшого покоління робітників, батьків та матерів.

Як прийшов Вовка у цех, ніхто йому не говорив: «Та ти ж підрієшся, малеча», або «Кашки б треба ще поїсти тобі», як це часто буває і ще частіше пишуть в газетних кореспонденціях.

Росту Вовка незавидного, складу не богатирського. Хлопчина, підліток. Але няні до нього не ставили. Прийшов у цех, захотів — значить трудися, вчись. Не виходить що — питай. Перевиховуватися Вовці не треба було. Не знався він з хуліганством, чаркою, лайкою, бійкою, ліньками. Залишилось одне — пізнавай таїнства залізної арматури — і щоб економія матеріалів була, і щоб технології дотриматись, і щоб простіше якось крутити вузли. І Вовка Ткаченко...

У КОМІТЕТІ комсомолу Валя Онищук шукала мені кандидатуру від переможців ювілейного змагання, з ким би поговорити та написати про нього.

— Є у нас переможці змагання по професіях, ми їм нещодавно перехідні мандати вручили...

— Хтось молодий, з життєвим досвідом є?

— Хороший хлопець працює в нас. Кращий бетонник. Микола Василенко з третього цеху... Він такий хороший. Коли відпочиваємо, завжди щось вигадує цікаве. Гітарист. Ініціативний такий... Прийшов на завод після армії. Але він на другій зміні...

— Краща лаборантка у нас Раїса Хабібуліна. Три роки після школи працює, вступає до технікуму. За якістю так дивиться... Вона теж на другій зміні.

Мене, відверто сказати, більше інших зацікавив бетонник Микола Власенко. Людина має життєвий досвід. Бетонник — звучить! А потім — гітарист, веселун...

Ми вже почали шукати Миколину домашню адресу, але хтось з комітетчиків кинув:

— Ви гадаєте, що він в такий день дома всидить? Знайте час...

І тоді загорілись у Валі очі:

— Знаєте, є в нас отакий хлопець! Наша загальна симпатія... І він зараз на зміні працює...

Мені здалося, що Валя навіть почервоніла. Чому ж раніш про нього не говорила? Мабуть, і її він — особлива «симпатія». А коли так, то у Валентини «симпатія», ставної, гарної, мрійливої, — теж ставний, фізкультурник жвавий.

І коли вона повела мене з цех до «симпатії» — нею виявився... Вовка. Невеликого зросту хлопчина, не прочитаєш мужності і сили на обличчі, воно зовсім дитяче. І погляд — не з-під розкосих брів, гострий, — а звичайний, довірливий, трохи навіть мрійливий. Ця низькоросла «симпатія», у величезних черевиках, робочій жакетині, що сягає йому майже до колін, обігнала всіх молодих заводських арматурників, завоювавши перехідний мандат професії.

Годі говорити про вправні рухи Володьчиних рук (вони таки вправні!), про кмітливість при в'язанні арматури (Володя тут — винахідник), хочеться тільки — про серйозність Володьчину.

Легко буває таким: веселун, жартівник, пара свіженьких анекдотів у запасі, вмілець відстояти себе. Такого й помічають одразу, і довіра такому, і шлях перед ним розступається... І руками інших він мастак діло робити.

А у Володьки — ні жарту, ні сміху. Тільки руки за все в одвіті. І такі серйозні вони до роботи... Як у науковця, що в лабораторії дослід вирішальний ставить...

Дивишся на Вовку, на його працю — і хочеться тобі греблю гатити, в масив пшеничний з косою зайти, квітник розбивати, ромашки нести додому...

Не стане, можливо, скоро Вовка майстром на дільниці, або інженером, але він став майстром арматурної справи, і стане людиною, без якої не можна обійтись, одним з тих, на кому тримається світ.

І я не шкодую, що зустрівся саме з Вовкою. Тепер Вовка — і моя симпатія.

В. ПОГРІБНИЙ.

м. Кремгес.

● ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТА ТВОГО СУЧАСНИКА

„МІЙ ОЛЕГ ВПІЙМАЄ ВІТЕР...“

«...Син тягне до сонця рученята — слабкі, з смішними малесенькими нігтиками. І ніс «замислено» морщить. Син... Мій Олег... О-лег! Йому незабаром два місяці. Два місяці, як його пестить сонце, два місяці, як він уперше побачив сонце. Яким воно йому здалося? Мабуть, добрим і привітним, як і годиться. Адже я так люблю сонце... Вовка, чоловік мій, каже, що й воно мене любить, бо волосся сонячне, і брови сонячні, і усмішка сонячна, і серце сонячне. Смішний Вовка...».

Люба бере дитину на руки і, всміхаючись думкам, кружляє по кімнаті, легко, весело.

«...Ой, та це ж я перший раз за останні місяці танцюю. Як це чудово — танцювати! А твоя мама, сину, любить танцювати, в гурток на фабриці ходила. Як тебе чекала, ніяк було. А це... Повернуся, щоб знову забувати про все на сцені, щоб відчути ще і ще те окрилююче натхнення, що приходить у танку, те нестримне щастя і бажання великого вітру і великого сонця. Ми з Тамарою в дитинстві завжди хотіли впіймати той вітер, та казка-мрія не здійснилася. Може, сестра й впіймає — вона наполеглива. Або Олег виросте, танцювати буде. І подарує матері вітер цей жагучий, щоб вічно молодою була. Порадуєш, сину?... Всміхається...».

Всміхається і Люба. А я дивлюсь на неї і думаю. Думки плутаються... Дуже вже вони схожі, Люба і Тамара, сестри-близнюки. Тільки очі різні. У Люби відкриті, чимось щасливо здивовані, а у Тамари тривожні, допитливі. Чомусь здається, що Тамара повинна любити спів, і, мабуть, закохана в Бетховена. А, може, теж в сонце?

«...Очі у мене звичайні. І що це дівча в них знайшло особливого? Тривожні... Може, бо нелегким було дитинство без батька, бо не можу бути байдужою. Хай тільки не думають, що я ідеал якийсь. А співати люблю. Особливо, коли працюю...

Тривожні? Може. То, видно, від болю. Нога болить. Не поталанило — зламала на змаганнях з баскетбола. Уже три місяці хворію. А раптом... На фабрику, до машинки хочеться. За комсомольськими справами скучила, відразу б полетіла. В одинадцятому вже вчусь. А потім... Доріг багато... Думаю вступити до технікуму».

Впертий і вольовий поворот голови. Супить Тамара Ємельянова брови. Здається, зовсім так, як і на засіданні комітету комсомолу взуттєвої фабрики, куди обрали нещодавно. Проводить рукою по очах, і зникає в них зажура, смуток, лише якась насторога в глибині.

«Та вона ж красуня», — — думаю.

«Я красуня? І він, мій Вовка так каже. Я не вірю. А дружимо вже давно. Я його кохаю, кохаю, кохаю... А за що? І сама не знаю за що. Це добре — любити. І його, і людей, і квіти...».

Мені нема чого більше додати. Дівчата намалювали свій портрет.

С. АНТОНЕНКО.

м. Кіровоград.

Адреса—03

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.).

Зустрічаюся з ними в різних місцях: в автомашині швидкої допомоги, лікарні, в приймальній головного лікаря. І передімною постають портрети ще трьох рятувальниць, які в першу чергу народжують твердження: людина повинна жити!

ВИЇЗДІВ БУЛО ДВАДЦЯТЬ

Чекання. Зараз має розпочатись політінформація. Але хто сьогодні буде виступати? Кожен без газет, без паперів. Ненароком — голос парторга:

— Розпочнемо.

Підвелась висока білява дівчина, уважно глянула на своїх колег і одразу:

— Останні вісті по радіо починали з подій у нашій країні. Перше моє слово — про Родезію. Бо там — гинуть люди.

Після політінформації молодий лікар Людмила Бузько поспішала до хворого. Зустріч на околиці міста. З літньою жінкою. Люда торкнулась її руки. А поруч — ридання:

— Вона вже холоне...

Людмила Бузько кличе до себе санітарку і пошепки:

— В машину... Інфаркт...

До вечора двадцять виїздів. І всі, здається, щасливі. Бо кожного разу встигла вчасно допомогти тим, хто кликав на допомогу. Врятовано хлопчика, який розрізав склянкою ногу, тепер вже добре почуває себе чоловік, що опікся на пожежі, не чути зойків у робітничій сім'ї, де опівдні страждала породілля, зостались живими два юнаки, що стікали кров'ю після автомобільної катастрофи.

Зміна закінчилась. І Люда вже мчить до третьої лікарні. Вона хвилюється за життя жінки, до якої сьогодні був перший виїзд...

Цей день для неї був справді везучим. Бо Люда зробила багато послуг людям.

А ще?

Мати бачила її щасливою, коли донька повернулася з Карпат.

— Оце мандрівка — раділа Люда. — Таки недарма я купила кінокамеру. Тепер і мої дівчата побачать ту красу, що бачила я...

Трохи згодом в неї ще одна радість:

— Мамо, дістала книгу Хегліна. Це — про діагностику внутрішніх хвороб.

— Та в тебе ж он скільки їх!

— Ця особлива...

І до пізньої години не вставала з-за столу.

А наступного дня читала лекцію для своїх ровесників.

Тепер на її устах—знову посмішка. Першого червня, тоді, коли ми святкували Міжнародний день захисту дітей, вона народила Ганку.

Людмила Бузько стала матір'ю. Тоді в родильному будинку дещо бентежились:

— Породілля в небезпеці...

Людина мати, схилившись над донькою, ледве витиснула з грудей:

— Покликати Віктора?.. Він же не знає, що в нього така гарна зіронька вже є...

Люда крізь зітхання:

— Не треба. Краще пізніше. Коли дізнається, що мені погано... А там, в Аджамці, його теж чекають люди. Він повинен прийти до них спокійним...

ПЕРШЕ СЛОВО ДЯКИ

Неквапливо йшла тротуаром. Втомлена, схвильована. І не од тих 23-х маршрутів по місту. Мабуть, од шістнадцятого. Він був найважчим. Хлопчик пошкодив залізною палицею живіт. Відкрився кишечник. Поки його доставили на стіл хірурга, її, санітарку Катерину Микульченко, не залишав внутрішній розпач: раптом не пощастить? Виконувала всі вказівки лікаря. Підтримувала обережно ноші. Подавала медикаменти... Тепер біда минула. Хлопчик житиме. Але оте знівечене жахом обличчя покаліченого ще й досі перед нею...

Дійшла до провулка. Коли це осторонь:

— Ну й порядок! Машину залишив, а сам п'яний валяється.

На траві побачила чоловіка. Він тримався руками за живіт і стогнав. Миттю кинулась до шофера. Збагнула, що він зовсім не п'яний. Підступила ближче, запитала, що болить. Він байдуже:

— Знову ця проклята виразка...

Поклала його на траву, а сама — до телефона...

Шофера врятували. І перше слово дяки він подарував їй, молодій санітарці Катерині Микульченко.

БАГАТА НАРЕЧЕНА

Дівчата засмучені.

— То ти йдеш од нас, Томко?

— Так. Я ще тоді, як була ученицею медучилища, вирішила працювати там. Та штат був заповнений. А зараз...

Старші лікарі теж жалкують, що вона залишає лікарню. Фельдшер Тамара Лесняк була не лише у них гарним помічником. Не раз бішила вона їх, вийшовши на сцену, монологом Тетяни або піснею «Коло річки, коло броду». А як принадно звучить її голос, коли вона серед співаків хорової капели! Весь колектив обласної лікарні гордився, що має таку артистку. І раптом — розлука.

— Пробачте, але я вже давно так вирішила...

І пішла. Пішла туди, де більше неспокою, де треба бути більше з напругою.

Дзвонять на станцію люди, яких рятувала фельдшер Тамара Лесняк. Дякують. І не лише за те, що вона вміло і вчасно допомогла позбутися хвороби. Дякують за її ніжність, ласку. Головний лікар станції швидкої допомоги сказав про неї просто.

— Вона в нас — найбагатша наречена. Бо найбільші скарби в людини — то щедроти серця. Без цього нам, лікарям, не можна й вирушати в дорогу до тих, хто нас кличе на порятунок...

М. ШЕВЧУК,
спецкор «Молодого комунара».
м. Кіровоград.

ТІЛЬКИ ПРОТИ ЧОТИРЬОХ?

ДИПЛОМНА РОБОТА УФІМЦЯ ВАЛЕРІЯ ЛАСЬКОВА

„НІЧНУ ПОВІСТЬ» польський драматург К. Хоінські написав 6 років тому, коли йому було 22. П'єса, принісши автору успіх і в Польщі і за її межами, сприяла включенню К. Хоінські в число провідних польських драматургів.

Молодий і постановник спектаклю Уфімського драмтеатру Валерій Ласьков. Він закінчив інститут імені Луначарського, і постановка «Нічної повісті» — його дипломна робота.

Роль головного героя спектаклю студента-медика Марека грає вихованець Уфімського театрального училища Юрій Карманов. Це його перша відповідальна робота.

Головна тема п'єси — протест проти пасивності, проти відходу від прямої і сміливої боротьби зі злом, з яким доводиться стикатися.

Дія розгортається на одній з невеликих туристських баз, далеко від населених пунктів. Тут одного вечора, коли, здавалося, світ потонув у темряві і потоках дощу, розігралася трагедія. Зовсім випадково зіткнулися люди різних професій, поглядів і характерів: вчитель, інспектор по будівництву, шофер, студент-медик і бродячий фотограф. І коли ці люди вирішують, як доставити в лікарню мотоцикліста, що розбився, вриваються четверо молодиків. Їх спочатку не назвеш бандитами. Вони модно одягнені, в них вишукані манери, і немов нічого поганого не віщує їх поява. Вони просять допомогти полагодити машину. Їм потрібно пошвидше зникнути, адже це вони збили мотоцикліста. Зав'язується боротьба. Семеро — проти чотирьох хуліганів. Здавалось би, що хуліганів швидко закличуть до порядку. Але з одного боку — пасивність, байдужість, умовляння, а з другого — нахабство, жорстокість, холодний розрахунок убивць.

Хто вони? Діти добре забезпечених батьків. Не відчуваючи ніякого громадянського обов'язку, вони прагнуть легкого життя і стають негідниками. Вожак цієї групи Косий навіть прагне обгрунтувати свою «мораль»: «Кволим немає місця на землі... Влада сильного».

В п'єсі бандитам протистоїть двадцятирічний студент Марек. Рушійна сила його вчинків — гуманізм і сміливість. Він заступається за дівчину, яку бандити розігрують на сірники. В нерівній боротьбі він гине від рук Ловкача.

Коли банда приборкана, ми бачимо, які бридкі виродки ці Ловкачі, Косі, Худі, що хочуть смачно їсти і м'яко спати, не приносячи суспільству користі й на гріш.

Режисерові Валерію Ласькову і творчому колективу вдалося створити яскравий публіцистичний спектакль. В ньому весь час відчутна гостра думка про відповідальність, почуття солідарності в боротьбі з свавіллям, байдужістю, повз які ми інколи проходимо.

Цікаві авторські роботи показують майстри старшого покоління. З великим тактом, дуже переконливо веде свою роль вчителя заслужений артист Башкирської АРСР В. Беніфанд. Ми бачимо роздвоєність його героя, що боїться вступити в боротьбу. Він, вчитель, багато красивих слів говорить про етику, але невисока їм ціна. Добре і просто веде свій образ інспектора В. Шкарупа.

Цікава фігура бродячого фотографа. Він пройшов через фашистський концтабір, бачив страждання, в нього своя філософія, він вгадує в цих молодих злочинцях дещо те, що довелося йому бачити в таборах.

П'єса дуже актуальна і потрібна. Вона витримала в Москві в театрі «Современник» понад сто спектаклів, на які завжди важко було дістати квитки. В Уфімському театрі — це теж чіткий, яскравий спектакль.

О. ГУДАЛОВ,
член Українського театрального товариства.

● ВИ ЧИТАЛИ ПРО ЦЕ?

МОВА ДЛЯ ВСІХ

Ідея єдиної мови для всіх народів світу, захоплює людей з давніх-давен. Оглядові чотиривікової історії цього питання, а також висвітленню сучасних поглядів на цю проблему, присвячена книга Е. Свадоста «Як виникне загальна мова?» («Наука», М., 1968 р., 286 стор.). Автор переконливо показує, що в умовах капіталізму питання утворення світової мови не могло бути розв'язане, бо його намагалися розв'язувати без участі самих народів.

У книзі на широкому фактичному матеріалі доводиться, що єдина для всіх людей світу мова стала життєвою необхідністю. Автор підкреслює, що ця проблема в нашій мовознавчій і філософській літературі глибоко не розглядалася. Деякі вчені взагалі упереджено ставляться до свідомого створення всесвітньої мови нового типу, як другої мови всіх народів.

Е. Свадост зауважує, що заперечення необхідності єдиної світової мови означає нерозуміння вчення Маркса і Енгельса в цьому питанні. У книзі, крім цього, підкреслюється, що у витворенні єдиної світової мови не можна допускати стихійності, самопливу. Ця грандіозна проблема може бути розв'язана лише в результаті свідомої, науково обгрунтованої творчості.

Якою ж повинна бути, на думку Е. Свадоста, ця загальна для всіх людей мова? Вона, як стверджується у книзі, буде штучною, спеціально створеною, а не стане результатом розвитку, змішування і т. ін. сучасних мов, як це твердили раніше. Ця мова виникне поряд з існуючими національними мовами в результаті організованої в широкому міжнародному масштабі колективної наукової мовотворчості на основі стрункої теорії. Ця єдина для всіх людей мова спочатку існуватиме як мова допоміжна (поряд з національними). І лише згодом у процесі довгого історичного розвитку зможе перерости в єдину загальнолюдську.

Погоджуючись із концепцією Е. Свадоста в принципі, ми вважаємо, що визнання лише єдиного витворення загальної для всіх людей мови не вичерпує проблеми, є однобічним її розв'язанням. Штучна загальнолюдська мова — це лише один із можливих шляхів витворення всесвітньої мови. Академіки М. Д. Кампорі, І. К. Білодід, які також займаються вивченням піднятих у книзі Е. Свадоста проблем, вважають, що в ролі всесвітньої мови може за певних умов виступити і одна з національних мов, якщо вона більш-менш широко виконуватиме функції міжнародного спілкування.

Загалом слід сказати, що книга Е. Свадоста — єдина в своєму плані робота. Написана яскраво і буде з великим інтересом прочитана як спеціалістами — мовознавцями, філософами, істориками, — так і широкими колами читачів, лекторів, пропагандистів.

Є. РУГУШЕВСЬКИЙ,
доцент Кіровоградського державного педінституту імені О. С. Пушкіна.

Переміг дев'ятий!

— Третій завдання виконав!
— Перший завдання виконав!
— Дев'ятий завдання виконав!

Один за одним біля величезних черепах, з-під язика яких спадають у чашу фонтана водяні цівки, лягають букети польових квітів.

Жюрі конкурсу — дуже прискіпливе. І щоб квіти були різноманітні, і гарно складений букет.

— Переможці — перший і дев'ятий загони! — оголошує підсумки конкурсу старша піонервожата Валентина Олійник...

Це перший конкурс в піонерському таборі «Чайка», що в селі Войнівці Олександрійського району, де відпочивають діти гірників.

Попереду — багато ще конкурсів, змагань, ігор.

Розпочалася гра «Зірка». Під час першої її операції «Світанок» загони ходили в розвідку, вишукували шпигуна. Друга називається «Орден твого батька», третьою буде «Бойовий листок», четвертою «Бойова пісня».

Ходив чималий зведений загін в Онуфріївку, де працює піонерський табір «Орля», де чайківці зустрілися з ветеранами минулих воєн.

— Хороше тут, — задоволена Валентина. — В дев'яти піонерських загонах — дев'ять вихователів і 18 вожатих. Колектив дібрався хороший. І ми певні, що і наша «Зірка», і день рибалок, і свято «Нептуна», інші ігри та заходи пройдуть успішно.

Побувають піонери і в Кремгесі, і в Асканії Новій, інших мальовничих куточках України.

А нині он Микола Сідлецький разом з товаришами готує речовий мішок з консервами: завтра — в похід!..

На фото: праворуч — ланковий четвертого загону Вова ЛИТОВЧЕНКО та голова цього загону Люда ГОЛОВКО. Ліворуч — в поході. На передньому плані — Люда КУЧЕРЕНКО та Микола СІДЛЕЦЬКИЙ.

Фото В. КОВПАКА.

Футбол

„Сокіл"— „Зірка"—2:0

Це неприємне повідомлення приголомшило прихильників кіровоградських футболістів: кожному хочеться, щоб його улюблена команда завжди перемагала, в гіршому випадку — ділила із суперником по очку.

В усякому разі до останнього туру чемпіонату країни із ста чотирьох команд першої і другої груп тільки трьом вдалося уникнути гіркоти поразки. В їх числі була і «Зірка».

Перед матчем «Зірки» із «Соколом» турнірне становище цих двох команд було далеко не рівним. Наші земляки займали друге місце в підгрупі, а їх суперники перебували десятьма сходинками нижче.

Природно, що аутсайдер завжди грає проти лідера з більшим піднесенням, ніж проти будь-якої команди. І ця зібраність та активність принесла господарям поля заслужену перемогу.

Першої поразки зазнав і інший лідер — запорізький «Металург». Він програв у Ставрополі динамівцям з таким же рахунком — 0:2.

Інші зустрічі команд другої підгрупи закінчилися так: «Металург» (К) — «Суднобудівник» — 0:1, «Металіст» — «Шинник» — 3:0, «Спартак» — СКЧФ — 2:0, «Дніпро» (Дн) — «Дніпро» (Кр) — 3:0, «Кубань» — «Таврія» — 1:0, «Текстильник» — «Металург» (Лп) — 1:1, «Зірка» (Рз) — «Ростсільмаш» — 1:1, «Труд» — «Локомотив» — 1:0.

Ось яке становище займають зараз команди:

	В	Н	П	О
«Суднобудівник»	8	5	0	21
«Металіст»	7	4	2	18
«Кубань»	7	4	2	18
«Зірка» (Кд)	5	6	1	16
«Труд»	6	4	2	16
«Металург» (З)	5	6	1	16
«Дніпро» (Дн)	6	4	3	16
«Сокіл»	5	4	4	14
«Ростсільмаш»	4	6	3	14
«Дніпро» (Кр)	4	5	4	13
«Текстильник»	3	7	2	13
«Таврія»	4	4	4	12
«Локомотив»	3	5	4	11
«Динамо»	3	5	5	11
«Спартак»	3	5	5	11
«Шинник»	2	5	5	9
«Зірка» (Рз)	1	6	5	8
«Авангард»	1	5	6	7
«Металург» (Лп)	1	5	7	7
СКЧФ	1	4	7	6
«Металург» (Кб)	1	3	8	5

„Шкіряний м'яч"—68

Це вже вчетверте на афішах з'являється фігура юного воротаря з м'ячем у руках. Симпатичний голкіпер, задерикуватий і безпосередній, полюбився всім без винятку хлопчакам. Цього разу він знову зайняв місце у воротах, а його товариші по команді вже відкрили перші рахунки в розіграші Всесоюзного призу клубу «Шкіряний м'яч», присвяченому 50-річчю ВЛКСМ. Керівництво змаганнями здійснює Центральний штаб клубу, а на місцях — ради клубу «Шкіряний м'яч», які працюють під керівництвом і в тісному контакті з комітетами комсомолу, профспілковими комітетами, федераціями футбола. В змаганнях беруть участь команди, організовані за місцем проживання — в ЖЕК, будинкоуправліннях, дворі, селі. Змагання проводяться по двох вікових групах: хлопчики 1955—56 років і підлітки 1953—54 років народження.

* * *

В Кіровограді відбулось засідання міської ради клубу «Шкіряний м'яч» та збори представників команд. 15 червня в обласному центрі розпочнеться другий етап міських змагань за почесний приз. Перший етап уже відбувся за місцем проживання.

Результати цих поєдинків ввійдуть до заліку міської спартакіади, яка проходить під девізом «Олімпійський рік — не тільки для олімпійців». Її проводить Кіровоградський міськком ЛКСМУ, міська рада Союзу спортивних товариств та організацій і міський житлово-комунальний відділ. В положенні не забуто і хлопців старшого та молодшого віку. Хлопчики 1956—1958 років народження візьмуть участь в змаганнях «Надія», а юнаки 1951—1952 років народження — у змаганнях «Зміна».

ТЕЛЕЕКРАН

● ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

НЕДІЛЯ, 16 червня. Перша програма. 9.00 — Ранкова гімнастика для дітей. (М). 9.15 — Для школярів «Будильник». (М). 9.45 — Теленовини. (М). 10.00 — Телекалендар. (М). 10.30 — «У світі мистецтва». (Вільнюс). 11.00 — Для школярів. Німецький фільм. (М). 12.15 — На II з'їзду вчителів. «Вчитися, вчитися, вчитися». Телефільм. 13.30 — «Для вас, жінки». Тележурнал. (Ленінград). 14.00 — «Знання». Науково-пізнавальна програма. (М). 14.30 — Для воїнів Радянської Армії і Флоту. «Вздовж кордону». Телефільм. (М). 15.30 — «Мауглі». Мультфільм. (К). 15.50 — «Мовою танцю». Творчий портрет Р. Клявіна. (К). 16.30 — Програма кольорового телебачення. (М). 18.00 — В ефірі — «Молодість». (М). 19.00 — Товариська зустріч з футбола СРСР — Австрія. (Ленінград). 20.45 — Міжнародна програма. (М). 21.30 — Камертон доброго настрою. (Харків). 22.00 — Художній фільм. (К).

ПОНЕДІЛОК, 17 червня. Перша програма. 16.25 — Наша афіша. 16.30 — До 50-річчя КП України. «Квітн і візерунки». (Чернівці). 17.00 — «Голубі широти». Тележурнал. (Одеса). 17.30 — Телевісті. (К). 18.00 — Для дітей. «Про Скомороха і царя Гороха». Телевистава. (Львів). 19.25 — Телереклама. (К). 19.30 — Заключний концерт Всесоюзного огляду студентів-вокалістів. І відділ. (К). 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — Театральні зустрічі. (М). 22.30 — «Наші прем'єри». Верниківський. «Втікачі». Телеопера. (Дніпропетровськ).

ВІВТОРОК, 18 червня. Перша програма. 10.30 — «Здрастуй, це я». Художній фільм. (Кіровоград). 17.15 — «Міста посміхаються нам». (М). 17.30 — «Подвиг в Цемеській бухті». (Сочі). 18.00 — До Республіканського з'їзду вчителів. «В книжковій країні». (К). 18.30 — Оголошення. (Кіровоград). 18.35 — До 50-річчя ВЛКСМ. «Пам'ятає світ врятований». (Кіровоград). 19.00 — «Краса людська». Телеальманах (Львів). 19.30 — «Таланти тзої, Україно». (К). 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — «Українські веснянки». Концерт. (К). 21.45 — «Адреса — театр». Концерт за участю Аркадія Райкіна. (К).

Друга програма. 18.30 — Телевісті. (К). 19.00 — «Здрастуй це я». Художній фільм. (Кіровоград).

ПОКАЗУЄ МИКОЛАЇВ

НЕДІЛЯ, 16 червня. 9.00 — Гімнастика для дітей. (М). 9.15 — «Будильник». (М). 9.45 — Телевізійні новини. (М). 10.00 — Телевізійний календар, присвячений Дню медичного працівника. (М). 10.30 — Передача з Одеси. 13.30 — Телевізійний журнал «Для вас, жінки». (Ленінград). 14.00 — Передача «Знання». (М). 14.30 — Для воїнів Радянської Армії і Флоту. (М). 15.00 — «Музичний кіоск». (М). 15.30 — Актуальний екран. 15.50 — Передача з Одеси. 16.30 — Програма кольорового телебачення. (М). 18.00 — В ефірі — «Молодість». (М). 19.00 — Футбол: СРСР — Австрія. (Ленінград). 21.00 — «Сім днів». Міжнародна програма. (М). 21.45 — «Камертон доброго настрою». (Харків). 22.15 — Художній фільм «Вулиця перемоги».

ЛАЗЕР НА ВОДЯНІЙ ПАРІ

Підкорення електромагнітних хвиль довжиною від декількох кілометрів до десятків метрів дало світу радіомовлення і радіотелеграф. Метрові хвилі дозволили створити телебачення і ультракороткохвильовий зв'язок. Деци- і сантиметровому випромінюванню зобов'язані своєю появою радіолокатори.

Чим коротші хвилі, тим більшу кількість інформації вони здібні передавати. Якщо, наприклад, у всьому діапазоні довгих, середніх і коротких хвиль без перешкод могли б працювати всього п'ять телевізійних станцій, то в діапазоні хвиль від одного до двох міліметрів їх можна розмістити вже двадцять п'ять тисяч.

Цінною перевагою коротких хвиль виявилась їх властивість формуватися з допомогою невеликих антен у вузькі промені. Ширина такого променя тим менша, чим більше відношення розміру антени до довжини хвилі. Отже, зменшуючи довжину хвилі, але залишаючи незмінними розміри антени, можна підвищити вирішувальну здатність приладу. Іншими словами, з'являється можливість побачити більш дрібні деталі об'єкта.

На жаль, чим коротша хвиля, тим важче створювати джерела таких хвиль. Розміри установок ростуть, а коефіцієнт корисної дії падає.

Виручили лазери. Їх потужні вузькополосні чи, як говорять, монохроматичні, однокольорові випромінювання можна отримати в районі видимого і інфрачервоного діапазонів.

Субміліметрове випромінювання вдалось одержати і виявити українським вченим, у Харківському державному університеті імені Горького. Лазер, що генерує на хвилях цього діапазону, створений Станіславом Дюбком і Василем Свічом на кафедрі радіовимірювань, керований професором Рафкатом Валітовим.

Українські фізики вибрали газовий лазер. Їх установка являє собою трубу довжиною 3 метри і внутрішнім діаметром 70 міліметрів. На її торцях розміщені двоє дзеркал, що утворюють резонатор. Між ними виникає стояча хвиля, яка наростаючи по експоненті, через отвір в одному з дзеркал вривається назовні невидимим променем.

Але установка резонатора — лише одна частина задачі. Треба було підібрати активне середовище, речовину з позитивним коефіцієнтом посилення. Ним виявилась водяна пара, як опісля з'ясувалось — ідеальне середовище для тривалої роботи. На відміну від багатьох інших газів, вона не утворює на стінках труби і дзеркалах твердих нальотів.

В трубі створюють невелике розрідження, після чого заповнюють активною безперервно циркулюючою речовиною. На електроди подається напруга, і рожевий світний шнур заповнює всю внутрішню порожнину. Переміщуючи одне з дзеркал, настроюють резонатор, потрапляючи в потрібний режим: генерація виникає лише в тому випадку, якщо вздовж усієї трубки вкладається рівне число напівхвиль.

Одержані спочатку випромінювання були дуже малої потужності — десятки мікроват. Надокучлива муха дзижчить куди сильніше. Щоб виявити такі слабкі випромінювання, які до того ж могли виникнути і зникнути майже миттю, необхідний був приймач «екстраклясу». Довелося створити малоінерційний приймач власної конструкції, який у великій мірі визначив успіх харківських фізиків. Навіть процеси, що тривають тисячні і десятитисячні частки секунди, не залишаються для нього неполіченими, і це при дуже високій чутливості.

Володимир САФРОНОВ,
інженер АПН.

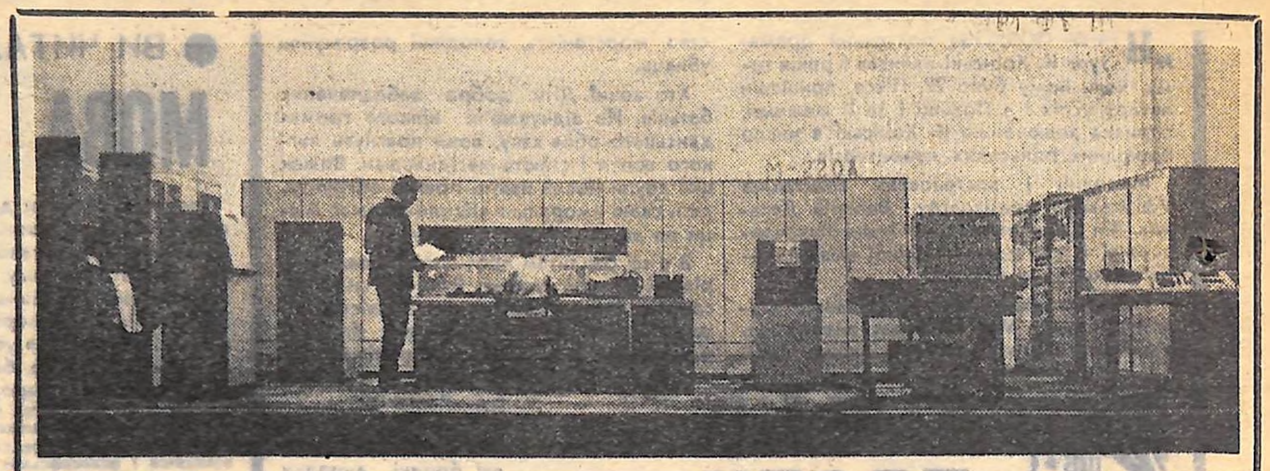

Для розв'язування найскладніших математичних задач при наукових дослідженнях можна використати створену в Радянському Союзі нову електронно-обчислювальну машину «М-220А». За тисячні частки секунди вона додає, віднімає, множить, ділить, добуває квадратні корені

Технічне обладнання машини дозволяє вводити в неї 700 перфокарт на хвилину. Ємність її запам'ятовуючого пристрою можна збільшити встановленням нових запам'ятовуючих блоків.

Споживна потужність універсальної електронної машини 15—20 кіловат.

На знімку: електронно-обчислювальна машина «М-220А» в павільйоні обчислювальної техніки ВДНГ СРСР.

Фото Р. АЛФІМОВА. (АПН).

НОВЕ ПРО СТОВБНЯК

— Важке інфекційне захворювання — стовбняк відомий багато сторіч. Про його клінічні особливості писав ще Гіппократ. Але причину виникнення хвороби з'ясували набагато пізніше, лише в кінці дев'ятнадцятого століття. В ній винен мікроб — паличка стовбняка, що живе в дещо незвичайних умовах. Вона не терпить кисню, спори палички стовбняка стійкі до несприятливих впливів і легко розносяться вітром на великі відстані.

Людина вражається стовбняком при пораненнях, коли мікроб, що зберігається в землі, потрапляє в рану. Сама по собі паличка не шкідлива. Але вона виробляє згубні для людини і тварини токсини — тетаноспазмін, що діє на скорочення м'язів, і тетагемолізин, що руйнує еритроцити крові. Якщо хворому своєчасно не подати допомоги, то настає загибель від судорожного скорочення дихальної мускулатури і зупинки дихання.

Токсини проникають в спинний мозок. Але який шлях їх руху по організму? Одні дослідники вважали, що стовбнячний токсин потрапляє із м'язів у нерви, потім по нервових стовбурах у спинний мозок. Діючи послідовно на периферичні нейрони, викликає спочатку місцеві судорожні процеси, потім загальне враження.

В лабораторії інфекційної патофізіології нервової системи Інституту нормальної і патологічної фізіології АМН СРСР, якою керує доктор медичних наук Георгій Крижанівський, одержані експериментальні дані, що підтверджують інше уявлення. Місцеві процеси і наступний загальний судорожний стан починається з подразнення периферичних нейронів кров'ю, ураженою стовбнячним токсином. Тобто він проникає в центральну нервову систему тварини і людини через кров.

Розуміння механізму розповсюдження інфекції дає змогу виробити правильну тактику боротьби з нею. Зараз вчені лабораторії шукають лікувальні препарати, що володіють специфічною дією на периферичну нервову систему, які зможуть попередити або зупинити поширення в організмі стовбнякового токсину.

Сергій СОКОЛОВ,
кандидат медичних наук. (АПН).

РІДКИЙ РЕОСТАТ

Запустити потужний асинхронний електродвигун — не така проста справа, як це здається на перший погляд. За лічені секунди необхідно збільшити силу пускового струму до значення, здатного зрушити його з «мертвої точки», а потім знову зменшити. Діючі пускові устаткування не вільні від недоліків, через які трапляються поломки електродвигунів.

Рідинний реостат, розроблений в Каунаському політехнічному інституті заслуженим раціоналізатором Литовської РСР Юозасом Чепене, вільний від багатьох недоліків своїх «побратимів». Він працює за відомим всім з шкільної лави принципом сполучених посудин.

Три робочі циліндричні посудини створюють загальний нульовий електрод реостата. Гнучкими шлангами вони сполучені з живильним циліндром, який наповнений електролітом — слабоконцентрованим розчином їдкого калію в дистильованій воді.

Живильний циліндр, виконаний заодно з бігуном, може рухатися по вертикалі з допомогою магнітофугального асинхронного короткозамкнутого електродвигуна прямолінійного руху. Його конструкція проста і нагадує звичайний соленоїд: всередині феромагнітної труби-бігуна проходить стальний стрижень з концентричними пазами, в яких розташовані кільцеві котушки. Коли струм проходить через стрижень, в котушках утворюється електромагнітний потік. При його взаємодії з індукованою в трубі електрорушійною силою створюється тягове зусилля. Бігун разом з живильним циліндром повільно піднімається, і електроліт поступово переливається в робочу посудину. Торкаючись електродів у цих посудинах, рідина автоматично змінює опір електричного пускового кола. Сила струму збільшується, і в певний момент двигун повільно заводиться. Електроліт в робочих посудинах досягає при цьому рівня сигнального електрода і відмикає живлення магнітофугального двигуна. Бігун з порожнім живильним циліндром опускається в попереднє положення, рідина знову потрапляє в його з робочих циліндрів, і реостат готовий до наступного пуску.

Повітря, що витискується рідиною із посудин, проходить по гнучкому шлангу, змінюючи переріз якого можна зменшити чи збільшити швидкість переливання електроліту, а значить регулювати час пуску двигуна.

Журі Всесоюзного конкурсу науково-технічних робіт високо оцінило цю конструкцію і присудило йому першу премію.

Олександр БІРЮКОВ. (АПН).

СОНЦЕ І... БАКТЕРІЇ

Київські вчені доктор медичних наук А. К. Подшибякін та І. Д. Зосимович вивчили вплив сонячної активності на організм людини. Встановлено, що із збільшенням інтенсивності випромінення Сонця майже вдвоє зростає кількість серцево-судинних захворювань. Зате відносно апендициту все має інакший вигляд. Так, протягом останніх 30 років випадки приступів апендициту значно зменшилися... із збільшенням потужності спалахів на Сонці. Те ж з дифтеритом.

Як позідомила І. Д. Зосимович, магнітні потоки Сонця можуть знижувати хвороботворні властивості дифтерійних бактерій, які не витримують хромосферних спалахів. Ці роботи ще раз переконливо свідчать про те, як важливо досліджувати вплив сонячної активності на організм людини. Знаючи її особливості, лікарі зможуть правильно визначати різні фізіологічні та патологічні процеси, які виникають в організмі в результаті активності Сонця.

Єврика

● ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ ● ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ ● ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ

ТЕЛЕКАМЕРА В НАДРАХ ЗЕМЛІ

В наші дні телебачення — не лише «десята муза», театр, кіно і футбол удома. Воно стає складовою частиною виробничих процесів, бере участь в наукових дослідженнях. Телеекран світиться в цеху нафтопереробного заводу і на пульті управління космічного центра.

Однак телебачення починає проникати в місця раніш йому неприступні — в земні надра. Під керівництвом кандидатів технічних наук Олександра Кондратьєва і Марка Лукіна з Ленінградського електротехнічного інституту зв'язку імені Бонч-Бруєвича створена кінотелевізійна установка, яка дає можливість одночасно вести кінозйомку і телевізійну передачу зображення з земних глибин, будь то ствол шахти, колодязь чи печера.

Установка стала одним із завершальних етапів у створенні підземного телеока. Складається вона із підземної і наземної частин, з'єднаних між собою кабелем довжиною до 400 метрів.

Вузький двохметровий циліндр підземної частини, наче корпус ракети, приховує в собі немало електронних схем, напівпровідників, оптичних та інших приладів і систем.

В нижній частині циліндра розміщена оптична головка: «очі» установки. Вона вмикає систему освітлення і проекції зображення в телекамеру і кіноапарат. Світло потужної лампи збирається рефлекторами в досить вузький пучок. Сніп променів може добре освітити зсередини будь-який підземний об'єкт на відстані до десяти метрів. Настільки добре, що ефективно проводиться телепередача, кінозйомка на чорно-білу чи кольорову плівку.

Промені світла, відбиті від стінки шахти чи печери, потрапляють на двоє дзеркал, розміщених в оптичній головці. Тут їх шляхи в системі проекції зображення розходяться. Від одного дзеркала промені потрапляють в дистанційно керований кіноапарат «Київ С-2», який може вести зйомку на 16-міліметрову плівку. Від другого дзеркала промені йдуть до передаючої трубки телекамери. Так вирішується завдання одночасної проекції зображення на кіноплівку і передачі його до приймального устаткування на поверхні землі. Оптична головка змонтована в одному блоці, який, обертаючись навколо вертикальної осі, дає круговий огляд.

В телекамері оптичне зображення перетворюється в електричне, а потім у відеосигнал. Посилений відеосигнал із телекамери надходить у лінію зв'язку з наземним приймальним устаткуванням.

«Поверхом» вище телекамери в підземній частині розташований гіроскоп — прилад, що в принципі нагадує звичайну дзигу. Він призначений для керування підземною частиною установки, для орієнтації її в просторі. Адже, як би не повернулась підземна частина установки, вісь обертання гіроскопа зберігає попереднє положення. Спеціальна слідкуюча система, розташована в підземній частині, за командою з наземного устаткування встановлює і підтримує напрям огляду чи кінозйомки відносно початкової орієнтації гіроскопа.

Але ось відеосигнал з земних глибин потрапив у приймальне наземне устаткування. Тут він ще раз підсилюється і перетворюється в зображення на телевізійному екрані. Окрім прийому і відтворення зображення, наземне устаткування здійснює вимірювання відстаней всередині підземних об'єктів. Воно ж і керує підземною частиною і живить її електроенергією. Наземне устаткування з успіхом справляється з цими завданнями, хоча за своїми габаритами воно не перевищує телевізор середніх розмірів.

Які ж перспективи використання підземного телеока? Вже перші кроки, зроблені в цьому напрямі, показують його великі можливості. Геофізика, шахтне будівництво, археологія — ось далеко не повний перелік тих галузей науки і техніки, де підземне телебачення зможе стати надійним помічником інженерів, дослідників.

Геофізик одержує новий метод дослідження, який дає можливість бачити породи в їх природних умовах. Будівники шахт зможуть в поверхні землі обслідувати стан шахтних стволів. Археолог, не роблячи дорогих і трудомістких розкопок, тепер у змозі заглянути в середину древніх поховань, рудників, могил, печер.

Зараз Олександр Кондратьєв і Марко Лукін працюють над зменшенням діаметра підземної частини установки.

Євген ГРУЗИНОВ,
інженер. (АПН).

ВОДА ПІДЗЕМНОГО МОРЯ

Чимало легенд складено в Туркменії про озеро Ясхан, що розкинулось на заході республіки серед пісків Каракумів. Озеро це, яке нагадує за формою підкову, складається з двох частин — прісної і солоної водойм, розділених заболоченою низовиною. Звідки в Ясхані по сусідству з солоною прісна вода? І чому, незважаючи на випаровування в жаркі літні дні, рівень води в озері не знижується?

Припущення вчених про те, що під Ясханом є підземне море з величезними запасами прісної води, підтвердились. За попередніми підрахунками, в підземній коморі зберігається до 8 мільярдів кубометрів вологи.

Через сипкі піски прокладено від Ясхану до Небіт-Дагу майже 140-кілометровий водопровід. Ясханська вода прийшла і в Красноводськ.

(РАТАУ).

Про все потроху

«РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТА»

Так поетично назвали конструктори подарунковий комплект наручних годинників для молодих. Перші дослідні зразки створено на Петродвірцевому годинниковому заводі.

Жіночий годинник подарункової пари вчетверо менший від чоловічого. Обидва механізми в позолочених корпусах, що мають трохи витягнуту прямокутну форму.

ЛІСОВИЙ ГІСТЬ У ЛЕНІНГРАДІ

Мешканцю північних лісів — молодому лосю, який вплав по Неві дістався до центру Ленінграда, як видно, припало до душі міське життя. Вже тиждень блукає він по проспектах і площах. Може, його вдержує в місті зворушливе піклування про нього людей. Одного разу лось влаштувався на ночівлю в скверику біля Палацу культури і знайшов там хліб із сіллю, оберемок свіжої трави і відро холодної води.

(ТАРС).

Редактор В. ПОГРІБНИЙ.

ОЛЕКСАНДРІЙСЬКА СЕРЕДНЯ ШКОЛА-ІНТЕРНАТ ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ УЧНІВ

на 1968—1969 навчальний рік в 1—10 класи.

Для вступу подати такі документи:

Заяву на ім'я директора школи, свідоцтво про народження (оригінал), довідку з місця роботи і про заробітну плату батьків чи опікунів, довідку з місця проживання і про склад сім'ї, довідку з соцзабезу, медичну довідку про стан здоров'я.

Прийом документів проводиться з 1 травня 1968 року щоденно.

По питанню прийому звертатися в канцелярію школи-інтернату з 8.00 до 16.00 години щодня.

ДИРЕКЦІЯ ШКОЛИ.

АДРЕСА і ТЕЛЕФОНИ

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36. Телефони: редактора — 2-45-00, відповідального секретаря — 2-45-35, відділів — 2-45-36

«МОЛОДОЙ КОММУНАР» — орган Кировоградского обкома ЛКСМУ г. Кировоград.

БК 02195. Індекс 01197. Друкарня ім. Г. М. Димитрова, обласного управління по пресі, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2. Зам. № 2090. Тираж 42 750.